درخـــت در فـــرش بـــختـــیـــاری

محمود علیمرادی
عضو هیأت علمی دانشگاه شهرکرد
دکتر محمدتقی آشوری
عضو هیأت علمی دانشگاه هنر

فصلنامه
علمی پژوهشی
انجمن علمی
فرش ایران
شماره شش و هفت
بهار و تابستان ۱۳۸۶

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.20082738.1386.3.6.2.0]

چکیده

فرش بختیاری به لحاظ ویژگیهای عشایری - روستایی کمتر از فرشهای شهری مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته است. به‌خصوص طرح و نقشهای این منطقه با وجود تنوع و غنای آن چندان شناخته شده نیست.

در این مقاله با تکیه بر مطالعات میدانی نقش انواع درخت در فرشهای مناطق مختلف استخراج و طبقه‌بندی گردیده است. ضمناً سعی شده مفاهیم کلی انواع درخت به کار گرفته شده مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گیرد تا زمینه مطالعات دقیق‌تر بعدی فراهم آید.

واژگان کلیدی:

فرش بختیاری، درخت، درخت زندگی، طرح ونقش، بید، سرو، کاج

فرش چهار محال و بختیاری

استان چهار محال و بختیاری در ایام قدیم شامل مناطق خوزستان، لرستان و پشت کوه بختیاری بوده است. وجود تپه های اطراف این استان همراه با سفالینه های پراکنده بر سطح آنها و همچنین کشف ابزار آلات مفرغی مربوط به هزاره اول میلادی و همچنین سکه های ساسانی و اشکانی، نشان از قدمت منطقه بختیاری دارد. این استان سابقه طولانی در فرش و قالی‌بافی داشته و هنر قالیبافی در بین مردم این استان با آداب و رسوم و عقاید و باورهای آنان پیوستگی خاصی دارد. عشایر بختیاری به جهت شیوه خاص زندگی که دائماً در کوچ و ییلاق و قشلاق هستند، برای رفع نیاز های خود از بافته هایی در ابعاد کوچک و با نقوش مختلف هندسی، خیالی و جانوری استفاده می‌کنند. «در هنر قالیبافی چادرنشینان آنچه مطلوب قالیباف است، تکرار نقشمایه های هندسی واضح و نیز تناوب ناگهانی وزنها و قرینه سازی به طور مؤرّب و قیقاج است». (بورکهات، ۱۳۷۶:۱۳۵)

تاریخ مشخصی برای قالیبافی استان چهارمحال و بختیاری نمی توان بیان کرد زیرا فرش‌بافی به شیوه ذهنی باف قدمت طولانی دارد ولی سابقه بافت قالی با نقشه در این استان به دوران شاه عباس صفوی می‌رسد چنانکه بافندگان به جای استفاده از کاغذ شطرنجی، از بادبزن های حصیری استفاده می کردند. تداخل حصیرها به صورت گلیم باف، کادر شطرنجی ایجاد کرده و بافندگان طرح مورد نظر را با رنگ دلخواه بر روی خانه های بادبزن کشیده و می‌بافتند. تاریخ قالیبافی با استفاده از نقشه شطرنجی، به زمان قاجار و حدود دویست سال پیش می رسد که فردی به نام محمود خان چالش‌تری» آن را از شهرهایی چون اصفهان و کرمان به چالش‌تر آورد. از جمله مناطق مهم قالیبافی در استان می‌توان به چالش‌تر، شهرکرد، سامان، قهفرخ، دستناء، شلمزار، جولقان، اردل، بروجن، فرادنبه، لردگان، گهرو، بلداجی، شمس آباد، حاجی آباد، ارژنگ (ارچنک)، بابا حیدر، فارسان، کوهرنگ، بارده، سفید دشت و گندمان اشاره نمود. از طرح‌های مهم استان، طرح‌های خشتی، قابی (سرو کاج)، درختی، گل پتو، شرابه، محرابی، محرمات، یلمه، تصویری، لچک و ترنج، گل مینا،گلدانی و طرحهای تلفیقی هستند.

نماد درخت

از دورترین ایام تصویر درخت به مثابه آینه تمام نمای انسان و ژرفترین خواستهای اوست. این تصویر مثالی، زائیده انبوهی از رموز است که در شاخه های بیشمار گسترش می یابند و خرمن خرمن در بستر اساطیر، ادیان، هنرها و ادبیات ملتهای گوناگون می ریزند. در ادبیات و فرهنگ عامه تعابیر فراوانی در باره درخت وجود دارد: جوان، کهنسال، خزان دیده، خزان رسیده، خوش ثمر، موزون ـ سرکش و.... انتساب صفات انسانی مذکور به درخت، ارتباط عمیق میان انسان و درخت و احترام نسبت به درخت را آشکار می‌کند. انسانها درخت را مانند خود موجود زنده و دارای روح و شعور به شمار آورده و بیش از هر موجود دیگری با درخت همسان پنداری دارند.

بر اثر دادوستدهای متقابل میان تمدنها انواع و اقسام

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-05]
[DOR: 20.1001.1.20082738.1386.3.6.2.0]

درختان قدسی که بر غنای تصویر اولیه می افزایند، پدید آمده‌اند. در بین النهرین درخت زندگی ترکیبی از رستنیهای گوناگون است که مردم آن را به علت طول عمر، زیبایی و سودمندی مقدس می‌شمردند. (دوبوکور:۱۳۷۳، ۱۳)

از درختان دیگر می‌توان به درخت سدر اشاره کرد که چوبش گرانبهاست و نخل، تاک و درخت انار نماد باروری است. در ایران نخستین نمونه های گیاهی روی سفالها، مهره و سنگها دیده می شود. در مفرغهای لرستان - آثار مارلیک و املش و زیویه در عصر مادها و هخامنشیان و پارتها تصویر آیینی درخت را همچنان می‌بینیم. در دوره ساسانیان و در آیین‌های مانی - زرتشتی و مهری درخت، نقش محوری و جایگاه خاص داشته است. شواهد بسیار در دست است که هخامنشیان درختان را مقدس می شمردند و نوعی آیین مذهبی برای درخت که در ارتباط با اندیشه و مفهوم پادشاهی بوده، به جا می‌آوردند. پرستش درخت از نقشهایی که بر حجاریهای پلکان تخت جمشید وجود دارد، نیز استنباط می شود. ساختمانهای تخت جمشید نیز سراسر آکنده از نماد درخت است. درخت مظهر زندگی بوده و درخت زندگی، مظهر پادشاه (کندی ادی، ۱۳۸۱: ۲۸). زرتشت درختکاری و آبادانی زمین را کرداری نیک می‌دانسته و در اوستا صدمه به گیاهان و درختان را گناه بزرگی می‌داند. هانری ماسه نمونه های زیادی از چنارهای مقدس را در چهار گوشه ایران به نقل از سفرنامه های مختلف آورده است. وی از درختان ناروان و شمشاد نیز به عنوان درختان مقدس و از درختان سرو وزیتون به عنوان درختان بهشتی نام برده است. در جهان اعتقادی انسان، درخت با وجود بی تحرکی، نمادی از تولد و رشد و به طور کلی زندگی دانسته شده و جلوه قدسی یافته است. درخت زندگی در بین النهرین و ایران به گیاه مقدس مبدل شده است. (ماسه ۲۵۲۳ ص ۳۷۱).

بعضی از مردمان بر این باورندکه درختان مقدس قدرت آن را دارند که باران پدید آورند، گله ها را افزایش دهند، خورشید را به درخشش وادارند و.... برخی از این اعتقادات هنوز هم به شکل دخیل بستن در جامعه ایرانی باقی مانده است.

درخت در قرآن کریم

«الذی جعل لکم من الشجرالاخضر ناراً فاذا انتم منه توقدون» «آن خدایی که از درخت سبز برای انتفاع شما آتش قرار داده تا وقتی که خواهید برافروزید» (سوره یس، آیه ۸۰)

ارزش درخت نزدانسان در قرآن با تعاریف مختلفی آمده است. «و در زمین باغها از نخل خرما و انگور قرار دادیم و در آن چشمه های آب جاری کردیم، تا مردم از میوه های آن باغها تناول کنند و از نوع غذاهایی که به دست خود عمل می آورند نیز تغذیه نمایند. آیا نباید شکر آن نعمتها را به جای آرند ؟»

(سوره یس، آیه ۳۴و ۳۵) « هر چه در زمین و آسمانها ست همه به تسبیح و ستایش خدای یکتا که مقتدر و حکیم است مشغولند.» (حدید و حشر، آیه ۱) «و گیاه و درختان هم به سجده او سر بر خاک اطاعت نهاده اند.» (سوره الرحمن، آیه۶) در جایی دیگر اشاره شده است « و هم اوست خدایی که از آسمان باران فرو بارد تا هر نبات

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-05]
[DOR: 20.1001.1.20082738.1386.3.6.2.0]

بدان برویانیم و سبزه ها را از زمین برون آریم و در آن سبزه ها دانه هایی که بر روی هم چیده شده، پدید آریم و از نخل خرما خوشه های پیوسته به هم برانگیزیم و باغهای انگور و زیتون و انار که برخی شبیه و برخی نامشابه به هم است خلق کنیم. شما در آن باغها هنگامی‌که میوه آن پدید آید و برسد به چشم تعقل بنگرید. درآن آیات و نشانه های قدرت خداوند برای اهل ایمان هویداست.» (سوره انعام، آیه ۹۹)

درخت پای در خاک و سر برآسمان با سبزینگی انبوه و دگردیسی‌اش در بستر فصول در نگاه انسان همواره چیزی بیش از نوعی گیاه معمولی بوده است. درخت نماد حیات و در تغییر و تکامل دایم است. بدین اعتبار همواره در شرف تجدید و نو شدن است. برگهای با دوام درختان سدر، سرو و کاج زینت بخش آرامگاه ها و نیز نشانه ممتاز بی‌مرگی است.

درختان در قرآن نماد قدرت و عظمت خداوندی است. علاوه بر آیات قرآنی، پیامبر و ائمه در احادیث به کرات دربارهٔ درختان و میوه های بهشتی مانند سیب، انار، انجیر، انگور و... سخن گفته‌اند. یکی از رایج ترین احادیث، حدیثی از حضرت محمد (ص) است که می فرماید: « شکستن شاخه درختان همانند شکستن بال فرشتگان است ». «درخت احمدی» که به معنی دودمان پیغمبر اسلام (ص) است و نیز «شجره طیبه» که قرآن مجید از آن به عنوان مثل و نمو نه یاد می کند.

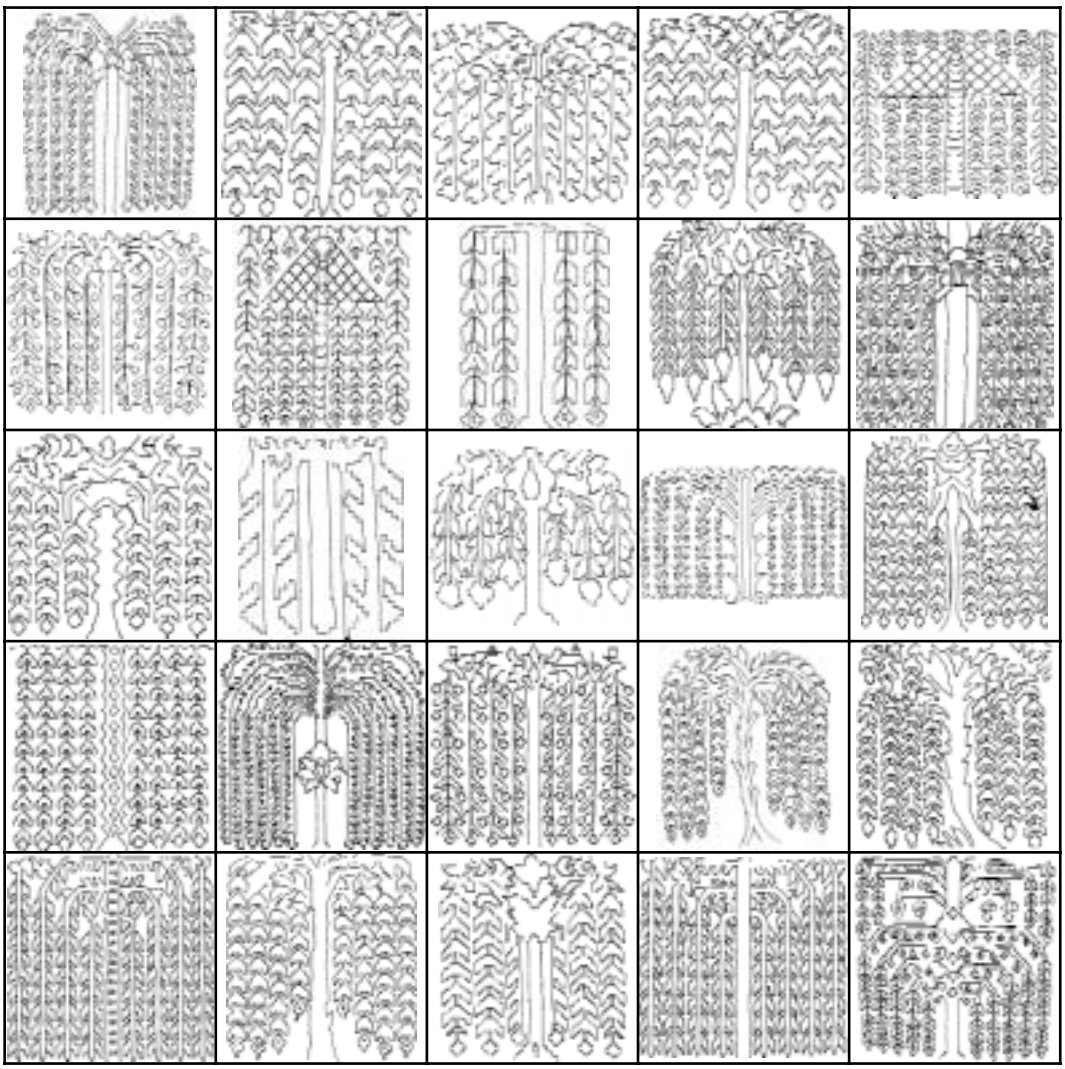
متفکران و اهل تصوف می توانستند کل عالم وجود را یک درخت تصور کنند؛ مثلاً ابن عربی از شجره کون یا درخت وجود سخن می گوید. بایزید بسطامی در پرواز عرفانی خویش « درخت وحدت » را می بیند.

«درخت به طور کلی چون ریشه هایش در زمین فرو می‌رود و شاخه هایش در آسمان بالا می رود، به عنوان نماد ارتباطی میان زمین و آسمانها شناخته شده است.» (شوالیه، ۱۳۸۲: ج ۳، ۱۸۹)

■ درخت در قالیهای خشتی و قابی

بیشتر نقوش به‌کار رفته در قالیهای خشتی با توجه به سنتها و الگوهای هر منطقه است بعضی از طرحها به گونه‌ای از حجاریها و نقش و نگارهای روی دیوارها و ستونها، طاقهای بناها و عمارتهای تاریخی الهام گرفته، ابتدا تجرید یافته و سپس طراحان و یا بافندگان در فرشهای این منطقه از آن استفاده کرده‌اند. یکی از مهمترین این نقوش، گونه‌های مختلف از جمله بید مجنون، تاک، سرو، کاج، درخت زندگی و... است. آقای رضا نسوحی (تولید کننده فرش چهار محال و بختیاری) معتقد است که در قالیهای این استان درخت وجود نداشته و تمامی قالیهای این منطقه به‌صورت ایلیاتی بوده و در زمان شاه عباس صفوی، وقتی ارامنه از گرجستان به این استان آمده و سکنی گزیدند، در بافته های آنها نقش درخت ظاهر شده که در ابتدا در دو منطقه شلمزار و شهرک بافته شد و بعد در مناطق دیگر رونق گرفت. اما آنچه مسلم است این استان در گذشته درختان جنگلی فراوانی داشته که بسیاری از آنها از بین رفته ولی این منطقه هنوز هم سرسبز، پر درخت و حاصلخیز است و بالطبع، طراحان و بافندگان عشایر این استان با درخت بیگانه نبوده بلکه با آن عجین هم بوده اند.

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-05]
[DOR: 20.1001.1.20082738.1386.3.6.2.0]

نمونه‌های از تصاویر درخت بید برگرفته از فرش بختیاری

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.20082738.1386.3.6.2.0]

بید مجنون

بید مجنون یا بید گریان درختی است خودرو که در استان چهارمحال‌و بختیاری در کنار رودخانه ها، برکه‌ها و گذرگاهها بسیار دیده می شود. بید مجنون در فرهنگ وهنر جایگاه ویژه ای دارد و طراحان و نقاشان در آثارشان به بهترین شکل از آن بهره برده اند نقاشانی چون رنه مگریت، ادوارد مانه، آلفرد سیسلی و کلود مونه.

کنارآب و پای بید و طبع شعر و یاری خوش
معاشر دلبری شیرین و ساقی گلعذاری خوش
(حافظ)

به یاد زلف نگون سار شاهدان چمن
ببین در آیینه جویبار، گریه بید
(ابتهاج)

بید مجنون در افکار و عقاید مردم بختیاری مفهوم زندگی و عمر زیاد دارد. از همین‌رو مردم بختیاری با این درخت درد دل می کنند، پیوند می بند ند (پیوند سلامتی، پیوند دگر بار باز گشتن، پیوند دیدار دوباره) و قول وقرار می‌گذارند، آن را به شهادت می‌گیرند.

نقش این درخت در بیشتر قالیهای استان به خصوص قالیهای خشتی جایگاه ویژه ای دارد که از لحاظ شکل، بسیار ساده و انتزاعی طراحی و بافته می‌شود. شکل درخت بید در بافته های خشتی و قابی با یک تنه اصلی در وسط خشت یا قاب قرار گرفته و شاخه‌های آن از دو طرف (چپ و راست) بر تنهٔ درخت افشان می‌گردد. این شاخه‌ها ۴و ۶ و ۸ و ۱۰ و ۱۲ و ۱۴ عدد بوده که با برگهایی در دو طرف هر شاخه طراحی و بافته می شوند. این فرم در بعضی از خشتها و قابها به صورت نیمه بافته می‌شوند. در بعضی از این بیدها بر روی تنه و بعضاً در وسط تنهٔ بید، نقش گلی قرار گرفته که در اصطلاح به آن گره می گویند.

تصاویر بید را می توان به دو گروه تقسیم نمود. بید با شاخه های بیشتر و پر کارتر در فرشهای چالش‌تر، سامان، شلمزار و مناطق شهری که رج‌شمار بیشتری دارد، بافته می‌شود. در روستاها و در فرشهای درشت بافت از بید کم شاخه‌تر استفاده می‌کنند.

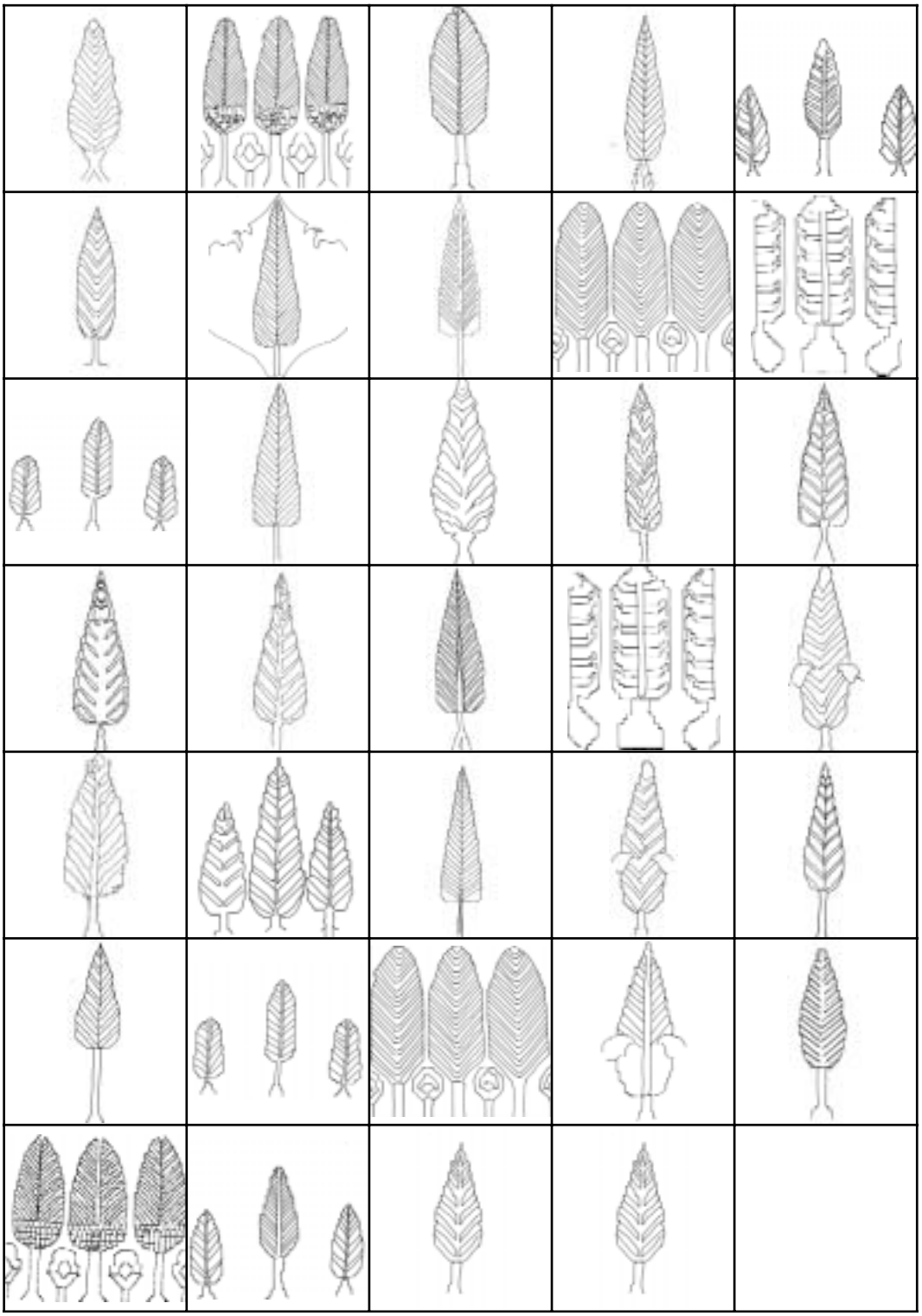
درخت سرو و کاج

سرو همانند کاج درختی است که در تمامی فصول سبز بوده و هنگام وزش بادهای شدید انعطاف زیادی دارد. این نگاه که امروز آن‌را بته هم می‌نامند، پیشینه‌ای بس کهن دارد و در آثاری چون ترمه، زری، مینیاتور، قالی و پارچه و در معماری بسیار دیده می‌شود.

«سر آغاز باور مقدس به سرو، به تمدنهای ایلام و آشور و بالاخره هخامنشی باز می گردد.در این مقطع تاریخی، سرو نماد خوشی و خرمی و نیز مردانگی است و یگانه درخت مقدس است. به حکم همین منزلت مذهبی است که در سنگ نگاره های تخت جمشید سرو یگانه درخت است و تراش آن در نهایت دقت و ظرافت وبا ریزه کاریهای کم نظیر انجام گرفته است.» (پرهام، ۱۳۶۸: ۲۰۷) اما در دوره پارتی و ساسانی سرو تنها درخت مقدس نیست و اندک اندک از صحنه کرشمه نقوش بیرون می رود، هر چند منزلت آن همچنان مستدام باقی

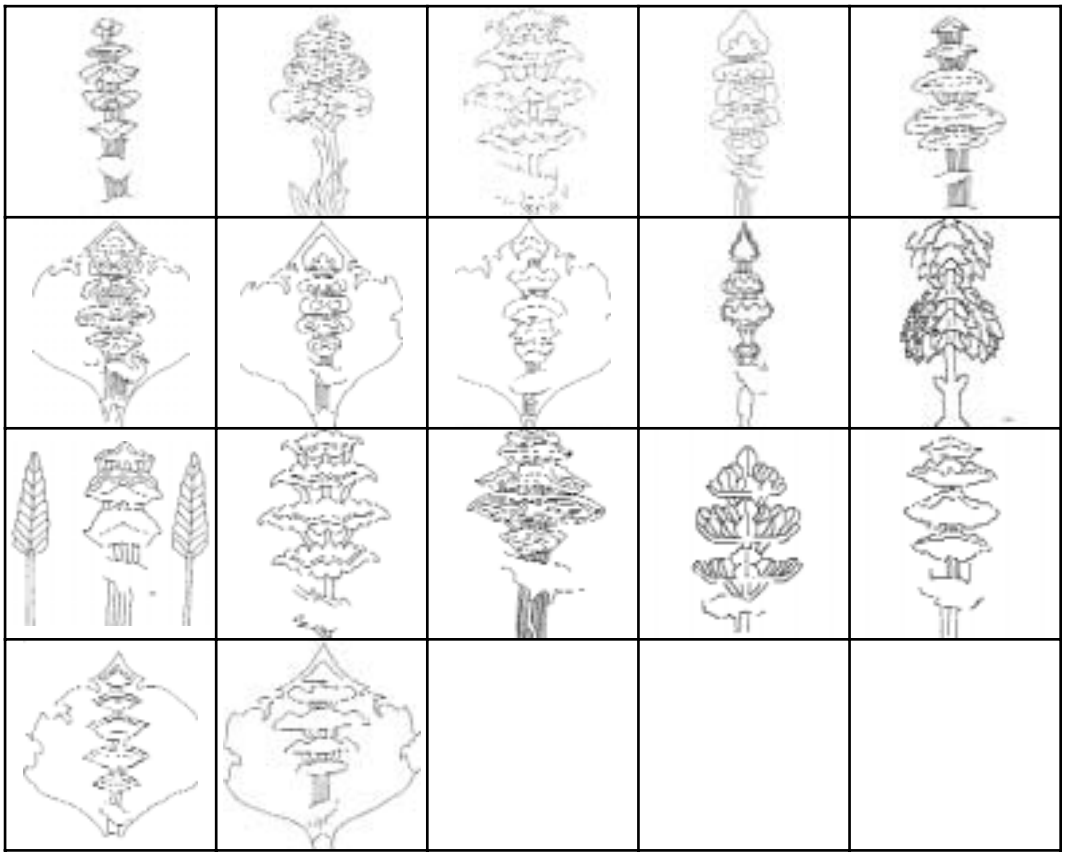
گلجام
فصلنامه
علمی پژوهشی
انجمن علمی
فرش ایران
شماره شش و هفت
بهار و تابستان ۱۳۸۶

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-05]
[DOR: 20.1001.1.20082738.1386.3.6.2.0]

نمونه‌های از تصاویر سرو برگرفته از فرش بختیاری

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-05]
[DOR: 20.1001.1.20082738.1386.3.6.2.0]

نمونه‌های از تصاویر کاج برگرفته از فرش بختیاری

تصویر ۱ و ۲: نمونه‌هایی از تصویر درخت در نقاشی و حجاری معماری منطقه

گلجام
فصلنامه
علمی پژوهشی
انجمن علمی
فرش ایران
شماره شش و هفت
بهار و تابستان ۱۳۸۶

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.20082738.1386.3.6.2.0]

مانده، بار رمزی و مذهبی ندارد و صرفاً یک نقشمایه سنتی است. همزمان با ظهور اسلام سرو از ریشه های باستانی جدا شده و به نگاره ای زینتی مبدل و از ماهیت مذهبی خود دور می‌شود، هرچند براساس شواهد این اعتقاد همچنان پا برجاست. « این استنباط که نقشمایه های سروی پس از اسلام عاری از مفاهیم نمادی و رمزی بوده است قابل تعمیم جغرافیایی نیست ». (پرهام، ۱۳۶۸: ۲۰۸) در دوره صفویه تجسم رمزی و جاودانگی درخت سرو جایگاه بالاتری می یابد و نماد فرمانروایی و قدرت مطلقه می شود و زیور کلاه و تاج شاهان و شاهزادگان می گردد و از حرمت و حتی تقدس برخوردار می شود. ریچارد فرای به ویژگی ایرانیان از حیث پایداری در برابر حملات سهمناک متجاوزان در بین سایر ملل توجه و آنان را با درخت سرو مقایسه می کند.

حافظ به زبان رمز سرو را به دلیل تناسب صورت با معنای استقامت و اعتدال به مثابه انسان کامل که در هستی اش مستوی و معتدل است، می‌ستاید.

نقش سرو وکاج در قالیهای بختیاری با اعتقادات و باورهای مقدس همراه بوده است. امروزه نیز زن بختیاری شوهر خود را در قامت، سرو قوی، مستحکم و آزاده می بیند و دوست دارد بچه ای که در شکم دارد روزی جوانی شجاع، بلند قامت و آزاده چون سرو شود.

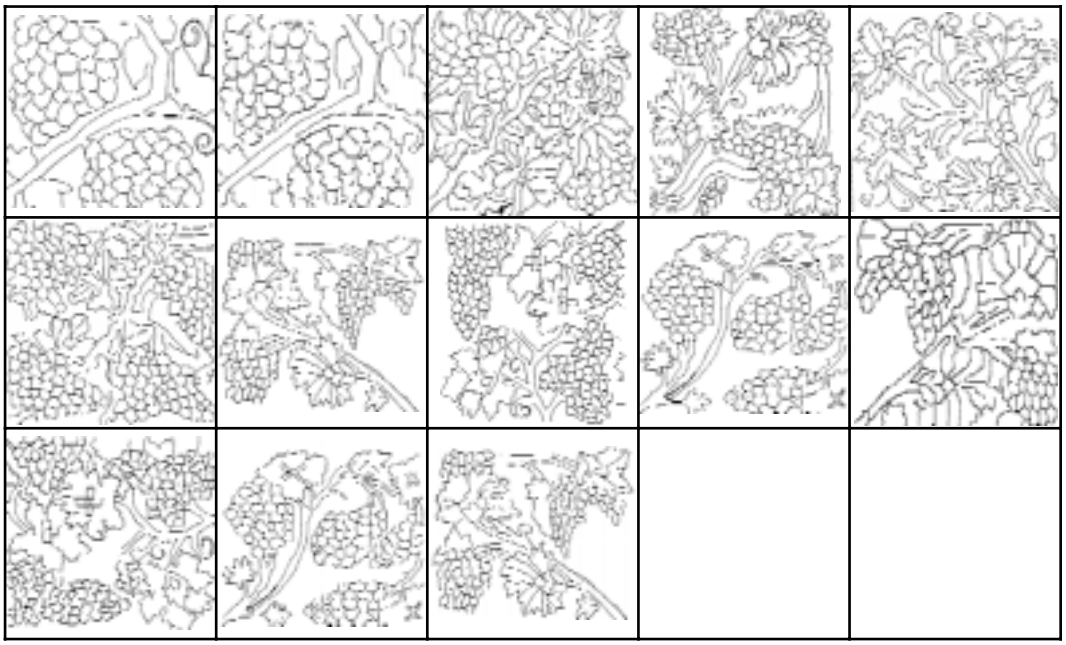
■ درخت زندگی

گیاهان بی‌شماری در پهنه اساطیری انسان پیام رسان بوده اند. کهن ترین گیاهان اساطیری، درخت کیهانی است. در اسطوره ها، براین باور بوده اند که درخت زندگی یا درمان کننده، در مینو یا جایی دور از دسترس قرار دارد. گاه قهرمان اسطوره در سفری پر ماجرا و طولانی با خدایان، دیوان یا پدیده های طبیعی می ستیزد تا شاخه، برگ یا میوه ای از آن درخت اسطوره ای را برای بشر به ارمغان آورد. (پرادا، ۲۵۳۷ : ۱۴)

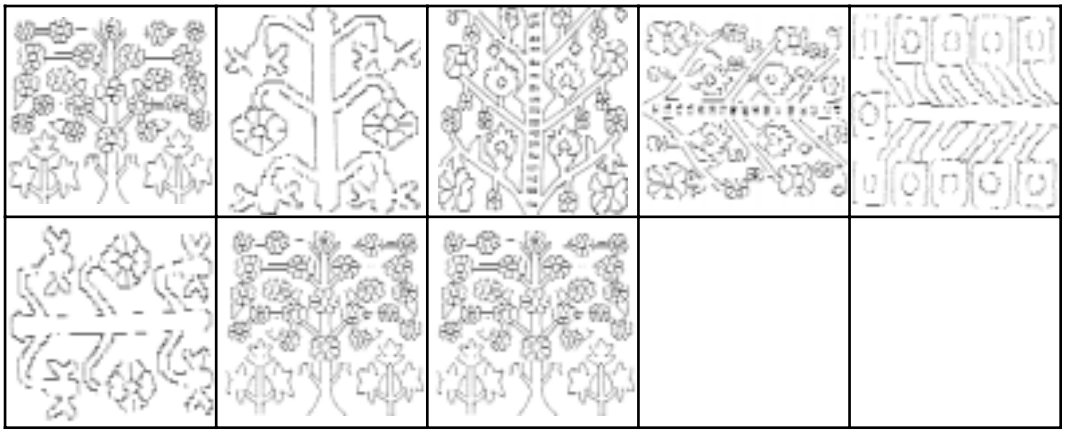
در تصاویر و نقوش درخت زندگی اغلب میان دو راهب و کاهن یا دو جانور افسانه ای قرار دارد که نگهبانان او به شمار می روند. انواع مختلف این صحنه از دوران قبل از تاریخ تا دوره ساسانی نمایش داده شده است. عده‌ای معتقدند این نقشمایه، تجرید یافته درختی است که یکی از نقوش رایج در آسیای غربی است و به اشکال گوناگون بر روی آثار و مواد فرهنگی مختلف، بیشتر به صورت دو بز، دو انسان یا دو موجود خیالی متقارن که در طرفین این درخت ایستاده‌اند، دیده می‌شود. این نقش، نماد درخت کیهانی، تجدید حیات و نماد بی مرگی است. این درخت ظاهراً همان درخت هوم در دیانت زردشتی است. زادگاه این نقش، بین‌النهرین جنوبی (تمدن سومر) بوده و بعد ها در هنر بابل، آشور ، ایلام و به خصوص نزد مفرغ کاران لرستان به عالی ترین شکل خود می رسد. درخت زندگی در دوره هخامنشی، پارتی، ساسانی و دوران اسلامی نیز به اشکال گوناگون در دست ساخته های مختلف دیده می شود.

«در اسطوره های ایرانی هومه خدایی است که تندرستی و قوت می‌دهد و به محصولات و فرزندان برکت ارزانی می دارد. هوم نام گیاهی است که توانایی شفا بخشی دارد. شیره این گیاه قدرتهای ماوراء طبیعی عطا می کند.» (سرخوش،۱۳۷۳: ۱۷)

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-05]
[DOR: 20.1001.1.20082738.1386.3.6.2.0]

نمونه‌های از تصاویر درخت انگور برگرفته از فرش بختیاری

نمونه‌های از تصاویر درخت زندگی برگرفته از فرش بختیاری

گلجام
فصلنامه
علمی پژوهشی
انجمن علمی
فرش ایران
شماره شش و هفت
بهار و تابستان ۱۳۸۶

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.20082738.1386.3.6.2.0]

درخت زندگی از بالا به زیر گسترش می یابد و خورشید بر سراسرش می تابد. همچنین ریشهٔ شجره طوبی در روایت اسلامی در آخرین طبقه آسمان است و شاخه هایش بر فراز زمین گسترده اند (الیاده، ۱۳۷۲: ۲۷۶) این نقشمایه در مهرها و کتیبه های گوناگون تمدنهای مختلف غالباً مشابه هم است : تنه ای اصلی و نیرومند در وسط و شاخه هایی در دو طرف تنه و نقش گلهایی که در سر شاخه ها قرار دارد. مشابه این نقشمایه در بعضی از قالیهای استان چهار محال و بختیاری به خصوص قالیهای خشتی دیده می‌شود که به صورت بسیار زیبایی در دل خشتهای قالی جای گرفته و با رج‌شمارهای مختلف در تمامی مناطق این استان بافته می شود.

تاک یا بوته انگور نیز به لحاظ فراوانی تاکستانها در منطقه و نزدیکی آن با مردم و به لحاظ اهمیت استفاده میوه آن، مورد توجه مردم منطقه بوده و به همین دلیل تصاویری از آن در فرشهای بختیاری به خصوص فرشهای خشتی می‌بینیم. این نوع درخت در هر کدام از مناطق دارای فرمی خاص است. در بعضی بافته ها با برگهای زیاد و خوشه‌های کم و در بعضی فرشها با خوشه‌های زیاد و برگهای کمتر است.

فهرست منابع

۱. بورگهات، تیتوس، **هنر مقدس**، ترجمه جلال ستاری، تهران: انتشارات سروش، ۱۳۷۶.

۲. پرادا، ادیت، **هنر ایران باستان**، ترجمه یوسف مجید زاده، تهران: دانشگاه تهران، ۲۵۳۷.

۳. پرهام، سیروس، **دستبافهای عشایری روستایی**، جلد اول، ۱۳۶۴.

۴. دوبوکور، مونیک، **رمزهای زنده جان**، ترجمه جلال ستاری، تهران: نشر مرکز، ۱۳۷۳.

۵. شوالیه، ژان، **فرهنگ نمادها**، ترجمه سودابه فضائلی، تهران: ۱۳۸۲.

۶. کندی، ادی، **آیین شهریاری در شرق**، ترجمه فریدون بدره ای تهران علمی فرهنگی، ۱۳۸۱

۷. گوستاویونگ، کارل، **انسان و سمبولهایش**، ترجمه ابوطالب صارمی، تهران: امیرکبیر، ۱۳۵۲.

۸. ماسه، هانری، معتقدات و آداب ایرانی»، **مجله تاریخ و فرهنگ ایران** ترجمه مهدی روشن ضمیر تبریز: شماره ۲۶ سال ۲۵۳۲.

منابع تصاویر:

کلیه عکس‌ها از محمود علیمرادی است.

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-05]
[DOR: 20.1001.1.20082738.1386.3.6.2.0]

[Downloaded from goljaam.icsa.ir on 2026-11-05]

[DOR: 20.1001.1.20082738.1386.3.6.2.0]